

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

w sprawie B. G.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 lipca 2024 r.

skargi obrońcy oskarżonej

na wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 stycznia 2024 r., sygn. XI Ka 808/23,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku

z 5 kwietnia 2023 r., sygn. II K 1070/20 i przekazujący sprawę do ponownego

rozpoznania

na podstawie art. 539 e § 2 k.p.k.

postanowił:

1. oddalić skargę;
2. obciążyć oskarżoną B. G. kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

B. G. została oskarżona o to, że:

1. w okresie od listopada 2015 r. do 5 listopada 2019 r., dat dziennych nieustalonych, w L., znęcała się psychicznie i fizycznie nad nieporadnymi ze względu na wiek wychowankami Przedszkola nr [...] w L.: A. S., Z. D., M. D., P. P., S. K., A. B. L. P., D. G., A. R., M. W., J. W., S. M. w ten sposób, że krzyczała, wyzywała słowami

wulgarnymi i uznanymi za obraźliwe, wyrażała się wulgarnie o rodzicach ww., poniżała słownie, wyśmiewała, krytykowała, popychała, kopła, karmiła na siłę, szarpała, za ramiona i ręce, biła po twarzy, ramionach i pośladkach, zamykała w odosobnieniu w ciemnych pomieszczeniach i zabraniała korzystać z toalety, tj. o czyn z art. 207 § 1 a k.k.;

2. w okresie od 2007 r. daty dziennej nieustalonej do 5 listopada 2019 r. w L., pełniąc funkcję Dyrektora Przedszkola nr [...] i z tego tytułu wykonując czynności z zakresu prawa pracy, złośliwie i uporczywie naruszała prawa wynikające ze stosunku pracy H. Z., J., B., R. O., I. T., D. K., D. M. i Z. G. w ten sposób, że poniżała ww. pracowników słownie, wyzywała słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, wyśmiewała, straszyła zwolnieniem z pracy, zabraniała rozmów, tj. o czyn z art. 218 § 1 a k.k.

Wyrokiem z 5 kwietnia 2023 r., sygn. akt. II K 1070/20, Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie zs. w Świdniku uniewinnił B. G. od obu zarzuconych jej czynów, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa

Od tego wyroku apelację na niekorzyść podejrzanej B. G. wniósł oskarżyciel publiczny, zarzucając:

1. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegające na przyjęciu, iż B. G. nie szarpała, nie kopła, nie biła po twarzy oraz po pośladkach małoletnich pokrzywdzonych, nie krzyczała na nich, nie wyzywała słowami wulgarnymi, nie poniżała rodziców w oczach dzieci, nie karmiła dzieci na siłę, ani nie zmuszała do zasypiania poprzez przyciskanie głowy na siłę do poduszki, nie zamykała w odosobnieniu w ciemnych pomieszczeniach, jak również nie zabraniała korzystania z toalety, a zamiast tego przyjęcie, iż dochodziło jedynie do podnoszenia głosu przez oskarżoną na dzieci, celem ich zdyscyplinowania oraz przekonywanie do spożywania posiłków w trosce o zdrowie, bezpieczeństwo i dobrostan małoletnich, które to okoliczności miały wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, doprowadzając do niesłusznego uniewinnienia B. G. od zarzutu z punktu I aktu oskarżenia;

2. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mające wpływ na jego treść, a skutkujące niesłusznym uniewinnieniem oskarżonej, polegające na przyjęciu, iż:
1. wszystkie zachowania oskarżonej, wyczerpujące znamiona znęcania nad dziećmi, a opisane w zeznaniach świadków - rodziców dzieci, zostały wymyślone przez jedną z matek – K. S., która nakłoniła pozostałych rodziców do składania fałszywych skarg do kuratorium, a następnie składania fałszywych zeznań, obciążających oskarżoną w toku postępowania w niniejszej sprawie, w zemście za odmowę ze strony oskarżonej wprowadzenia programu nauczania, obejmującego naukę czytania 4-5 latków, zaproponowanego przez K. S.;
 2. wszystkie zachowania oskarżonej, wyczerpujące znamiona znęcania nad dziećmi oraz mobbingu, stosowanego wobec pracowników przedszkola, a opisane w zeznaniach świadków - pracowników przedszkola, zostały wymyślne przez jedną z woźnych, pozostających w konflikcie z oskarżoną, która nakłoniła pozostałych członków personelu do składania fałszywych zeznań, obciążających oskarżoną;
 3. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegające na przyjęciu, iż oskarżona nie stosowała mobbingu wobec pracowników, nie upokarzała ich, nie obrażała publicznie, nie wyśmiewała, nie wyzywała słowami wulgarnymi i obraźliwymi, nie straszyla zwolnieniem z pracy, nie zlecała wykonywania prac nie pozostających poza zakresem ich obowiązków, w tym ciężkich prac fizycznych kobietom, pomimo okresu rekonwalescencji po zabiegu operacyjnym, nie zabraniała nawiązywania konwersacji pomiędzy pracownikami, które to okoliczności miały niewątpliwie wpływ na treść orzeczenia, a których konsekwencją stało się uniewinnienie oskarżonej od zarzutu z punktu II aktu oskarżenia;
 4. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia i skutkujących niesłusznym uniewinnieniem oskarżonej, a mianowicie 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., 410 k.p.k., art. 399 § 1 k.k. poprzez niedostateczne przywiązanie wagi do

licznych okoliczności obciążających oskarżoną, przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego w zakresie analizy wystąpienia znamion występku z art. 207 § 1 a k.k. oraz 218 § 1 a k.k., poprzez oparcie rozstrzygnięcia wyłącznie na dowodach korzystnych dla oskarżonej, a w zasadzie na zeznaniach świadków nie mających w ogóle wiedzy, co do przedmiotu oskarżenia, tj. na temat negatywnych zachowań B. G. wobec dzieci i pracowników przedszkola, a jednocześnie całkowite odrzucenie dowodów, przemawiających na jej niekorzyść, jako sprzecznych ze - z góry przyjętym założeniem o niewinności B. G., a wynikającym z dowodów nie wnoszących do sprawy treści merytorycznej, a nadto wskazanie w uzasadnieniu wyroku, że dowody te nie są wiarygodne li tylko dlatego, że sprzeczne są z w szczególności z zeznaniami świadków, którzy nie widzieli negatywnych zachowań oskarżonej, jak również z wyjaśnieniami B. G.;

Stawiając powyższe zarzuty prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji

Na skutek wniesionej przez prokuratora apelacji Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 17 stycznia 2024 r., sygn. XI Ka uchylił zaskarżony wyrok i sprawę B. G. przekazał Sądowi Rejonowemu Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku do ponownego rozpoznania.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie skargę wniosła obrońca oskarżonej, w której zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., polegające na uchyleniu wyroku sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania na skutek obrazy przepisów postępowania, a to art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. poprzez poczynienie odmiennych ustaleń faktycznych na podstawie zeznań świadka K. S. (osoby w chwili obecnej karanej za fałszywe zeznania przez Sąd Rejonowy Lublin - Wschód w Lublinie i co do, której zostało zainicjowane kolejne postępowanie o składanie fałszywych zeznań w Prokuraturze Rejonowej w Świdniku) podczas gdy prokurator w apelacji nie zarzucił

wyrokwowi naruszenia jakichkolwiek przepisów postępowania, dotyczących oceny dowodów;

2. obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. poprzez nieutrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku, a uchylenie go i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w sytuacji, w której nie zaistniały przesłanki stypizowane w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k., nie zaistniała również konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości;

3. naruszenie art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. przez przedwczesne uchylenie wyroku sądu I Instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania podczas gdy:

1. stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie nie miało charakteru naruszenia prawa materialnego, lecz ewentualnie mogło stanowić naruszenie prawa procesowego z zakresu oceny dowodów, prowadzącego do błędu w ustaleniach faktycznych co do działań oskarżonej, zaś konsekwencją takiego stanowiska Sądu odwoławczego była konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, dokonanie oceny dowodów zgodnie z art. 7 k.p.k. oraz poczynienie prawidłowych ustaleń faktycznych co do działań oskarżonej;

2. sąd odwoławczy nie przeprowadził postępowania apelacyjnego zgodnie z jego reformatoryjnym celem, tj. nie usunął stwierdzonych uchybień w zakresie postępowania dowodowego poprzez uzupełniające przesłuchanie świadków oraz wysłuchanie choćby małoletnich, przy jednoczesnym stwierdzeniu, iż „przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd orzekający w pierwszej instancji przeprowadzi w całości postępowanie dowodowe

- sąd odwoławczy nie doszedł do przekonania, iż w sprawie zaistniały warunki do wydania wyroku skazującego, a jedynie, iż „po dokonaniu prawidłowych ustaleń faktycznych, ale przede wszystkim oceny prawnej zapadłby inny niż uniewinniający wyrok w stosunku do oskarżonej”, zaś zastosowanie reguły *ne peius* i związane z nią uprawnienie Sądu odwoławczego do uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania ograniczone jest jedynie do sytuacji, w której Sąd ten nie

może skazać oskarżonej, nie zaś gdy może dojść do wydania innego orzeczenia o charakterze reformatoryjnym;

3. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 437 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez niesporządzenie należytego uzasadnienia wyroku odpowiadającego wymogom uzasadnienia wyroku sądu karnego w sytuacji, w której sąd odwoławczy wydał wyrok kasatoryjny, oceniając stan faktyczny oraz dowody w sposób odmienny od Sądu I instancji, bez wskazania w części motywacyjnej orzeczenia, jakie rozumowanie Sądu I instancji *meriti* było wadliwe, ograniczając się przy tym do ogólnego i lakonicznego uzasadnienia swojego stanowiska, w warunkach przeprowadzenia przez Sąd I instancji prawidłowego i szeroko zakrojonego postępowania dowodowego, które pozwoliło na ugruntowanie przekonania Sądu rozstrzygającego o niewinności oskarżonej, o czym świadczył, interpretowany obiektywnie, całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na złożoną skargę prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniesiona przez obrońcę oskarżonego skarga okazała się niezasadna albowiem wbrew twierdzeniu jej autora, sąd odwoławczy, uchylając wyrok sądu I instancji i przekazując sprawę oskarżonej B. G. do ponownego rozpoznania, nie naruszył art. 437 § 2 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. Jeżeli natomiast jako przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego wskazano niedopuszczalność skazania oskarżonego przez sąd odwoławczy (przeszkoda określona w art. 454 § 1 k.p.k.), Sąd Najwyższy bada, czy w sposób stanowczy i umotywowany stwierdzono, że zebrany w sprawie materiał dowodowy uzasadnia

skazanie, jako że w przeciwnym wypadku, przy wyrażeniu poglądu, iż np. po dokonaniu pogłębionej oceny dowodów, względnie uzupełnieniu materiału dowodowego, jedynie rysuje się możliwość skazania, wydanie wyroku kasatoryjnego nie jest dopuszczalne. Nie jest natomiast zadaniem Sądu Najwyższego dokonanie oceny, czy zebrany w sprawie materiał dowodowy jest kompletny, jak też czy sąd *ad quem* prawidłowo go ocenił i zasadnie uznał, że zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, skutkiem czego było uwzględnienie wniesionej na niekorzyść oskarżonego apelacji. Byłoby to bowiem – jak słusznie wielokrotnie w swych orzeczeniach wskazuje Sąd Najwyższy – równoznaczne z nadaniem skardze charakteru nieznannej ustawie tj. „superapelacji” i przejęciem przez Sąd Najwyższy ponownej oceny zarzutów apelacyjnych a tym samym roli sądu odwoławczego.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd Okręgowy w Lublinie wprost stwierdził, iż „(...) Sąd Rejonowy błędnie przyjął, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i ustalone na jego podstawie okoliczności faktyczne nie dają podstaw do uznania oskarżonej za winną zarzucanych jej czynów. Prawidłowa ocena zgromadzonych w sprawie dowodów winna prowadzić do wniosków odmiennych (...)” nadto sąd odwoławczy wydając wyrok kasatoryjny uczynił to z powodu konieczności respektowania ujętego w art. 454 § 1 k.p.k. zakazu skazania przez sąd odwoławczy oskarżonej, która została uniewinniona w pierwszej instancji, w tym wypadku od popełnienia czynu z art. 207 § 1 a k.k. i art. 218 § 1 a k.k. W pisemnych motywach wyroku zaznaczył, że zarzuty prokuratora okazały się trafne, bowiem „(...) dokonana przez sąd *meriti* ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego nie może zostać zaakceptowana. Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę całokształtu materiału dowodowego i odniósł się do niego wybiórczo, tj. orzeczenie oparł jedynie na dowodach korzystnych bez uwzględnienia w najmniejszym stopniu tych przemawiających na jej niekorzyść”. Przy czym konkluzja ta dokonana przez sąd *ad quem* poprzedzona jest precyzyjnym wskazaniem w jakich aspektach sąd I instancji całkowicie błędnie zinterpretował zgromadzony materiał dowodowy oraz jakie (kluczowe zdaniem sądu) dowody zostały przy ocenie materiału dowodowego - pominięte.

W skardze jej autor przekonywał również, że stanowisko Sądu Okręgowego jest błędne, bowiem tenże sąd poczynił odmienne ustalenia faktyczne na podstawie zeznań świadka karanego za składanie fałszywych zeznań. Taki sposób argumentacji świadczy o niezrozumieniu przez obrońcę opisanej wyżej istoty postępowania skargowego, w ramach którego - co wcześniej zaznaczono - Sąd Najwyższy nie rozstrzyga, czy w razie uchylecia wyroku z uwagi na treść art. 454 § 1 k.p.k. słusznie sąd odwoławczy uznał, że prawidłowa ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego uzasadnia skazanie osoby, którą sąd pierwszej instancji uniewinnił. Wywodząc, że skazanie nie powinno mieć miejsca, obrońca będzie mógł w ponowionym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, którego nie pozbawia samodzielności jurysdykcyjnej wyrok sądu odwoławczego i jego uzasadnienie.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 539 e § 2 k.p.k. postanowiono jak w części wstępnej postanowienia. Rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania skargowego znajduje uzasadnienie w treści art. 539 f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k.

[PGW]

[ms]